

TÂM TRẠNG CỦA BỘ ĐỘI CÔNG BINH LÀM NHIỆM VỤ DÒ TÌM, XỬ LÝ BOM, MÌN, VẬT NỔ HIỆN NAY

Phạm Danh Quý
Học viện Chính trị quân sự.

1. Đặt vấn đề

Bộ đội công binh (BĐCB) làm nhiệm vụ dò tìm, xử lý bom, mìn, vật nổ (DTXLBMVN) là một bộ phận trong lực lượng công binh Quân đội nhân dân Việt Nam. Trong chiến đấu, họ làm nhiệm vụ bảo đảm vật cản, ngăn chặn sự tiến công của địch, đồng thời xử lý vật cản, mở đường cho các lực lượng thuộc binh chủng hợp thành tổ chức tiến công tiêu diệt địch. Trong hoà bình, công việc của những người lính gỡ mìn công binh lại như đang bước vào từng trận đánh. Ngày nối ngày họ âm thầm lặng lẽ đối mặt với tử thần, tháo gỡ đi những hiểm hoạ bom, mìn, vật nổ (BMVN) còn lại sau chiến tranh, để đem lại sự bình yên cho đất đai và cuộc sống của nhân dân. Tính chất và điều kiện hoạt động DTXLBMVN ảnh hưởng rất lớn đến tâm trạng cũng như các hành động của bộ đội. Do đó, việc nghiên cứu chỉ ra được những biểu hiện và nguyên nhân làm nảy sinh tâm trạng ở bộ đội, trên cơ sở đó đề ra những biện pháp nhằm ngăn ngừa khắc phục những tâm trạng tiêu cực, đồng thời xây dựng tâm trạng tích cực cho những con người làm nhiệm vụ đặc biệt này là một trong những nhiệm vụ hết sức quan trọng trong công tác tư tưởng ở các đơn vị công binh đang làm nhiệm vụ DTXLBMVN hiện nay.

2. Khách thể và phương pháp nghiên cứu

Chúng tôi đã tiến hành điều tra bằng phương pháp bảng hỏi đối với 530 cán bộ, chiến sĩ đang trực tiếp làm nhiệm vụ DTXLBMVN thuộc 5 đơn vị:

Trung tâm công nghệ xử lý bom mìn, Tiểu đoàn 93, Lữ đoàn 229 thuộc Bộ Tư Lệnh công binh, Lữ đoàn 575 Quân khu 1 và Lữ đoàn 543 thuộc Quân khu 2.

3. Kết quả nghiên cứu

Những biểu hiện tâm trạng của bộ đội làm nhiệm vụ DTXLBMVN

Những biểu hiện tâm trạng tích cực	ĐTB
1. Sự yên tâm, phấn khởi đối với nhiệm vụ được giao	3,02
2. Bình tĩnh xử lý các tình huống	3,08
3. Sẵn sàng chịu đựng mọi gian khổ, hy sinh	3,31
4. Cảm thấy tự tin trong khi làm nhiệm vụ	3,15
5. Cảm thấy tỉnh táo trong khi làm nhiệm vụ	3,27
6. Cố gắng khắc phục căng thẳng, mệt mỏi	3,54
7. Cảm thấy hài lòng với kết quả hoàn thành nhiệm vụ	3,19
Điểm trung bình nhóm	3,16
Những biểu hiện tâm trạng tiêu cực	ĐTB
1. Băn khoăn, lo lắng trong cuộc sống	2,14
2. Cảm thấy rất căng thẳng trong khi làm nhiệm vụ	2,93
3. Cảm thấy mệt mỏi khi làm nhiệm vụ	2,19
4. Thấy sợ mà không rõ nguyên nhân tại sao	2,01
5. Cảm thấy có sự giảm sút tập trung chú ý, trí nhớ, tư duy	2,02
6. Thường lo lắng về những rủi ro có thể đến	1,45
7. Hồi hộp, đánh trống ngực khi làm nhiệm vụ	1,89
Điểm trung bình tập thể	2,09

Ghi chú: Điểm số tương ứng với các mức đánh giá sau: Điểm 1 ứng với “hầu như không bao giờ”; điểm 2 - “thỉnh thoảng”; điểm 3 - “thường xuyên”; điểm 4 - “hầu như liên tục”.

Kết quả khảo sát thực tiễn cho thấy, đa số cán bộ, chiến sĩ hiện nay có tâm trạng tích cực, họ thường trải nghiệm các tâm trạng tích cực hơn là tiêu cực: điểm trung bình (ĐTB) các biểu hiện tích cực của tổng mẫu = 3,16, điểm trung bình các biểu hiện của tâm trạng tiêu cực = 2,09. Tâm trạng tích cực này thể hiện ở những điểm sau đây:

Thứ nhất, trước những thành tựu đạt được trên các lĩnh vực của đời sống xã hội do đường lối đổi mới mang lại, cùng với nó là sự quan tâm, cải tiến chính sách đối với quân đội đã làm cho cán bộ, chiến sĩ thêm tin tưởng vào sự lãnh đạo của Đảng, Nhà nước. Chính lòng tin của cán bộ, chiến sĩ được củng cố bởi thực tiễn cuộc sống đã làm cho họ yên tâm, phấn khởi, vui vẻ, lạc quan; sự nhiệt tình và trách nhiệm trong thực hiện nhiệm vụ được nâng cao. Theo kết quả điều tra thu được có 89,7% (ĐTB = 3,02) số người được hỏi luôn yên tâm,

phần khởi đối với nhiệm vụ được giao, 87,25% (ĐTB = 3,04) bày tỏ sự lạc quan, tin tưởng trong cuộc sống.

Thứ hai, mặc dù trong điều kiện phải thường xuyên đối mặt với những khó khăn, gian khổ, độc hại và nguy hiểm, rủi ro đến tính mạng có thể xảy ra bất cứ lúc nào, nhưng cán bộ, chiến sĩ vẫn luôn tận trung với nước, tận hiếu với dân, sẵn sàng hy sinh quên mình vì sự bình yên của Tổ quốc. Kết quả khảo sát có 93,71% (ĐTB = 3,31) số người được hỏi trả lời họ sẵn sàng chịu đựng mọi gian khổ, hy sinh để hoàn thành nhiệm vụ được giao.

Thứ ba, phần lớn cán bộ, chiến sĩ tỏ ra bình tĩnh, tự tin, khắc phục mọi khó khăn gian khổ để hoàn thành tốt nhiệm vụ được giao. Kết quả điều tra cho thấy: sự bình tĩnh và tự tin của bộ đội luôn ở mức cao: ĐTB là 3,08 và 3,15; sự khắc phục căng thẳng, mệt mỏi có ĐTB là 3,54. Điều đó nói lên rằng, dù trong điều kiện, hoàn cảnh nào những người lính công binh vẫn luôn bình tĩnh và tự tin, lao động quên mình, sẵn sàng khắc phục mọi khó khăn, tự lực, tự cường, chủ động sáng tạo vươn lên hoàn thành tốt mọi nhiệm vụ được giao.

Tuy vậy, ở cán bộ, chiến sĩ làm nhiệm vụ này còn có những biểu hiện tâm trạng tiêu cực cần được quan tâm. Kết quả từ bảng trên cho thấy: 4 biểu hiện rõ nét nhất về tâm trạng tiêu cực ở bộ đội đó là: sự bồn chồn lo lắng có ĐTB = 2,14, căng thẳng ở mức cao có ĐTB = 2,93, mệt mỏi có ĐTB = 2,19, sự giám sát hoạt động của các chức năng tâm lý có ĐTB = 2,02, v.v... Những biểu hiện này nếu không được định hướng, điều chỉnh kịp thời sẽ làm giảm tính tích cực của bộ đội và sự mất an toàn xảy ra trong khi làm nhiệm vụ là điều khó tránh khỏi.

Nguyên nhân làm nảy sinh những tâm trạng tiêu cực trên ở bộ đội xuất phát từ những lý do chủ yếu sau:

- Đối với cán bộ sĩ quan, do điều kiện thường xuyên phải sống xa nhà, phần lớn chưa ổn định hậu phương gia đình, lương thấp, luôn phải làm việc trong điều kiện khó khăn vất vả, độc hại và nguy hiểm v.v... ở các địa bàn vùng sâu, vùng xa dẫn đến thiếu yên tâm, không hứng thú với công việc; có người lo phải chuyển ra hoặc về nghỉ hưu theo chế độ do sự chán chường lực lượng, giảm biên chế; có người do sau khi ra trường 5 đến 10 năm đã “kịch” trần quân hàm phải nâng lương, nếu không xác định tốt dễ dẫn đến làm việc cầm chừng, thiếu tâm huyết với nghề nghiệp, làm ảnh hưởng đến tư tưởng, tâm trạng chung của đơn vị.

- Một số cán bộ sĩ quan, quân nhân chuyên nghiệp, do điều kiện công tác, trình độ học vấn, yêu cầu công việc nên không có điều kiện đi học nâng cao trình độ, lại phải đảm nhiệm ở một vị trí trong nhiều năm không được chuyển chuyển sang vị trí công tác mới, cũng nảy sinh tâm trạng bồn chồn lo lắng. Nỗi trăn trở lớn nhất của họ hiện nay là sự bấp bênh về nghề nghiệp,

“binh nghiệp dở dang”, họ rất lo trong việc tìm việc làm để hoà nhập với cuộc sống xã hội nếu phải rời quân ngũ. Đối với cán bộ lãnh đạo, chỉ huy và chuyên môn kĩ thuật thường bố trí, sắp xếp ở các chức vụ, vị trí kéo dài để tăng phần tích luỹ kinh nghiệm, một số quân nhân chuyên nghiệp có thâm niên cao, nhưng khó khăn nhất là không có trần để xét quân hàm; nếu cứ giữ nguyên quân hàm, nguyên lương cho tới khi đủ tuổi hưu là khó khăn.

- Do phải thường xuyên làm việc trong điều kiện khó khăn, vất vả; công tác bảo đảm nói chung, sinh hoạt của bộ đội nói riêng gặp nhiều khó khăn thiếu thốn. Trong khi đó chính sách chế độ và quyền lợi của bộ đội trực tiếp làm nhiệm vụ DTXLBMVN chưa tương xứng với công sức lao động đặc biệt trong điều kiện hiện nay.

- Đáng lưu ý bản lĩnh, niềm tin và ý chí vươn lên, sức bền tâm lý cũng như sức khỏe của một bộ phận cán bộ, chiến sĩ chưa được chuẩn bị thật đầy đủ, dẫn đến ở lúc này, lúc khác có sự lo lắng, căng thẳng. Ngoài ra, trang thiết bị dò tìm chủ yếu bằng thủ công (thuốn, dao, xẻng, máy dò mìn đã cũ), trang bị bảo đảm an toàn thiếu đồng bộ cũng là một trong những yếu tố ảnh hưởng không tốt đến tâm trạng của bộ đội làm nhiệm vụ đặc thù này hiện nay.

4. Kết luận và kiến nghị

- Kết quả khảo sát cho thấy: những điều kiện kinh tế - xã hội, đặc biệt là tính chất đặc thù của hoạt động DTXLBMVN hiện nay có ảnh hưởng rất lớn đến tâm trạng của bộ đội theo cả 2 chiều hướng tích cực và tiêu cực.

- Để ngăn ngừa, khắc phục những tâm trạng tiêu cực, đồng thời xây dựng tâm trạng tích cực cho bộ đội làm nhiệm vụ đặc thù này, cần phải có sự tác động đồng bộ của công tác giáo dục chính trị tư tưởng; chuẩn bị tâm lý, chuyên môn nghiệp vụ, thể lực, trang bị máy móc dò tìm, xử lý hiện đại, bảo đảm trang bị an toàn và có chế độ chính sách cho phù hợp với tính chất hoạt động đặc thù của BĐCB trong thời bình hiện nay.

Tài liệu tham khảo

1. Bộ Quốc Phòng. *Điều tra thu thập thông tin, đánh giá sơ bộ mức độ tồn lưu bom mìn - vật nổ và những thiệt hại về con người, cơ sở vật chất do chúng gây ra trên phạm vi toàn quốc và đề xuất các biện pháp khắc phục*. Hà Nội, 2001.

2. Bộ Tư Lệnh Công Binh. *Môi trường lao động, tình hình sức khỏe của bộ đội Cụm III Trung tâm công nghệ xử lý bom mìn, vật nổ và đề xuất một số biện pháp khắc phục*. Hà Nội, 2004.

3. Bộ Tư Lệnh Công Binh. *Nghiên cứu tình trạng dinh dưỡng tiêu hao năng lượng của bộ đội công binh dò tìm, xử lý bom mìn*. Hà Nội, 2001.